

GRID

Intern faglig debat på Kunstakademiets Arkitektskole, Afd 6

Einig zu sein ist göttlich und gut; woher ist die Sucht denn
Unter den Menschen, daß nur Eines und Einer nur sei?
HÖLDERLIN

N° 84 november 2008

Følgesedler til foredrag på afd. 6, d.14. nov. 2008, v. SNL

At tænke det sociale

Samfundets og det politiskes præsens på Biennalen

Steen Nepper Larsen

- Observationer & refleksioner ex post (ikke alt er med):
- det skønne Warszawa (de polske collager; voksende affalds bjerge – endelig hjemme som i "Hvid" af Kieslowski: store køer med øjne og haler, lufthavne, broer, vaskemaskiner, tæt, uundslipeligt, klaustrofobisk, skarpe farver; anmassende foto-realisme. *Forureningsproblemet. Fremskridtets pris. En post-kommunistisk refleksionshelle.*
- "Ecotopia" ("Walk the talk" – DK – med kabler som rodet spaghetti – hvem sidder der bag skærmen? PR – eller principiel? Selvheroiserende selvfremvisende; selvhenvendt; svag udstilling – om mulig endnu dårligere end "Seven New Denmarks" fra 2004). Giantballon-kloden, fotostaterne....erosion og skønhed som entré. Trøst og alarm. Ureflekteret. Uklart tænkt & svagt retorisk konciperet. "Noget med" økologi – og et fåget globalt ansvar.
- Gimmicks for singler (Holland) – Singletown – den oppustelige gule kjole, den generte pige og 'den andre' – lænestolen skudt ud fra den anonyme bygning – den kærtegnende frakke etc. *Demografi, anormal normalitet, livsindhold.*
- At gentænke Rom – bottom-up/studentprojekter....at vriste sig fri af turistikonerne. *Nye sansekvaliteter. Frisættelse. Gentænkning af en metropol.*
- Ukraines Shelter & de underfundige bogtrykkerier i ingenmandsland imellem de to Korea'er.... accentuering af det *magt- og geopolitiske rum*

Tema for den 11. Arkitekturbienne i Venedig i år: *Out there – Architecture beyond building* (mere end æstetik; internt navnepileri og spektakulær branding- and image-arkitektur) – "home in the confusion of the modern world..." – indvarsling: en fænomenologisk dwelling, ro, kvalitet...midst i de store makro-statements. "Architecture liberated from buildings"...."criticism of the real world"....at besinde sig på "human-made environment" (mareridt og muligheder)

Utopisk og kritisk & selvkritisk arkitektur: Aaron Betsky. Begrebssprængning!/overbud?

I programmet til skriver Aaron Betsky: "...architecture is not building". Arkitektur er snarere "the way we think and talk about buildings, how we represent them, how we build them. /.../ Architecture is way of representing, shaping and perhaps even offering **critical alternatives** to the human-made environment." (*Biennale Architecture – Out There: Architecture Beyond Building*; **med fed - SNL**). Han findes også på skærm.

"If our **cities are bleeding** out into concatenations (sammenkædning, SNL) of human dwellings that reach across the landscape without any concern for either the environment or social coherence, **how can we create an architecture** that uses the landscape wisely, frames a relationship to that world and to each other, **allows us to be at home and connects us to a larger social, economic and physical fabric?** How can **we be at home at all in a world** in which the continual movement of goods, people and information continually erodes all sense of permanence from any place? How can **we construct** a physical order that can become a stage on which we can live our lives in concert with others if the constructions that allow us live and play our roles are increasingly invisible results of communications and computer technologies?

En handlings- og forpligtelsesarkitektur. Vison: "Fabulous spaces", "slow spaces".

"It seeks to collect and encourage experimentation in architecture. Such experimentation can take the form of momentary constructions, **visions of other worlds, or the building blocks of a better world**. This Biennale **does not want to present buildings that are already in existence** and can be enjoyed in real life. It does not want to propose abstract solutions to social problems, but wants to see if architecture, by **experimenting in and on the real world**, can **offer some concrete forms or seductive images**."

Hvis Betskys skarpt ciselerede sentenser om arkitektur som en multidimensional størrelse og tilblivelse overhovedet har ben at gå på som samtidsdiagnostisk udsagn om, hvad arkitektur er pt. og måske endda primært bør være, så bliver det uhyre centralt for en arkitektstuderende, men også for en arkitektskole, at (for)søge at koble begavet mellem tænkning, tale, forestillingsevne, repræsentation og de hermed skabte alternative tilbud om en anderledes omgang med og forståelse af det arkitektoniske.

Det drejer sig om at skabe mulige fremtider via projekter, tanker og ytringer. "We need an architecture that **questions reality**", proklamerer Betsky. At skærpe mulighedssansen og at byde på konkret-utopiske arkitektoniske udkast; det er udfordringen.

Fulgt til dørs af en klar grafisk udstillingsidentitet (i form af hvide og sorte bogstaver; effektive enkle udsagn – sågår skvulpene ord i vandet...) og det midt i Venedig, der både er stemning og fysik – ikonisk og uforlignelig materiel....

Storladent, lovende, megalomant og måske mere programmatisk & visionært, end udstillingerne & de enkelte landes og arkitekters bidrag kunne indløse. Same procedure as every year (Zaha Hadid etc. – udeladt hér & mærkelige Gehry materialestudier...).

- USA: into the open (grænser, ulighed, energi, køkkenhaver, bannere, bæredygtighed, økologi, demografi, megaurbane byer); kedelig – for en arkitekt (ikke dét mere, der lokker/drager...). *En venlig og nøjsom supermagt tager form; et afdansningsbal. No smart-ass-spektakulær exhibition*
- The lives of spaces (liv; socialitet). *Social bonding. Kvalitative møder*. (Undertonen)
- Man + Environment. *Balance. Heling. Kosmologisk besindelse. Verdensborgeren in spe*.
- How do we want to live/projects for a better future – German contribution: "The expulsion from paradise is irrecocable" (drops til planter, at reparere den sygeliggjorte natur; kunstig sol...9. "It is impossible to predict all the future consequences of today's actions"). "Updating Germany" – vi er ikke på højde med os selv.... *Udfrielse, begrebets arbejde og oplysningens dialektik*.
- Studentercykel-hybel-hybriden fra HongKong (lige over for Arsenale-indgangen) – mobil, original, minimalistisk – nøgtern - personlig - hyggelig: *protest mod de studentsociale livsomstændigheder (høje bolig- og lejepriser på den overophedede ø)*.
- Ironi – for mange fugle, for mange planter...i boligkvarteret...vedbend contra lejere – angribende fugle kontra mennesket i parken (Italien; kontrol – menneskets underkuelse). *Too much*. Programmatisk og

meget talende ansigter (kendte arkitekter og arkitekturteoretikere holder endeløse monologer; der ofte er svære at hæfte på de formgivningsmæssig (ud)kast i rummene...). *En slags syrlig metakommentar.*

Kontrast

- Ikke at ville give karakterer, men midt i overflødigshornet stod noget frem med en særlig kraft; noget der alt sammen kan tåle at møde eftertænksomheden....:
- Sverre Fehn – ro & materialetæthed & site-caring. En falden til ro. *En salig grundighed – akkompagneret af den skandinaviske kulden – coolness - i bygningen.*
- Udenfor Arsenale & Giardini – Louisiana-genbrug i det fjerne – men udstillingen kan tåle det: Jørn Utzon – filmen med sejladserne rundt om Sidney-Pavillonen – sort hår, spændtig og guidende; geometrien; det gennemtænkte præg; modellerne (kontrapunktisk udstillingsramme: lagkagearkitektur som ramme med den udelukkede natur bag glas). Can Lis (Mallorca) – unika (også Irland)
- 1) Japansk (naturen trækkes ind i byen; hjemmet ud i haven....*uafgørlighedszoner; mellemværende; kæmpetræer og flydende interaktion & kunstfærdighed/sirlighed – det artificielle som liv – ikke dramatiske modsætninger....gådefuld....først helt tæt på ser vi noget....sanselig investering.....*) og 2) belgisk bidrag (at skabe nye rum – ydre bliver til indre...tømning & ny fylde – de store flader....stolene....indpakningen....fra byggeplads til interiør...Det imperiale diffunderes – demokratiseres, åbnes....træet gennem rammen). 3) Portugal ved kanalen – tipning mellem spejle og massivitet; historiskhed og artificialitet – ydre kanaldialog...undseelig indgang. *Igen noget gådefuldt.*

At tænke det sociale

Gensidighed og dynamik mellem det enkelte handlende menneske og det komplekse sociale fællesskab – bevægelse, forandring og grænseløs kommunikation – at botanisere i felten og at tale om den (fordoblende). Det rumlige og tidlige præg på fællesskabet.

Det sociale kiler sig ind mellem de individuelle og det universelle – de betydningskabende forestillings steder. På én gang: Det sociale kontingens – og det selvfølgelig for aktørerne (strukturelle mønstre). Det sociale opstår i og med menneskers bekræftelse af det. Det sociale findes mellem mennesker, der anerkender hinanden og giver fællesskaber form og retning (Kirsten Hastrup, antropolog). Det sociale egen stoflighed – at være kropsligt til stede i en fysisk verden – at være omsluttet – af bl.a. arkitektur....Stemninger (moods) og intentioner (motivations) – Clifford Geertz – springende rytmer og skiftende intensiteter....Opstår konkret. Ofte ustyrlige.... At studere menneskelige fællesskaber i almindelighed og i deres enestående tilfældighed.

Ikke at starte med hin enkelte – no man is an island

Sociologi som en ung videnskab – socius + logos – 1847 (Auguste Comte – social fysik; ideal)

Samfund & det sociale – ikke identiske problemkomplekser

Den asociale socialitet og den socialiserede asocialitet

I vor samtid er vi altid-allerede samfundsmæssiggjort; vi socialiseres

Hvad holder/binder samfundet sammen? (arbejdet, anerkendelsen, pengene, loven, næstekærligheden, behovet for sikkerhed, svagthed, frihedens projekt....)

Hvordan er samfundet muligt? (Simmels fundamentale, kantianske spørgsmål): de sociale former; de fine tråde; de mange vekselvirkninger:

”Vi ser ikke den anden som blot og bart individ, men som kollega eller kammerat eller partikammerat, kort sagt som én der lever i den samme specielle verden, og denne uundgåelige, helt automatisk fungerende forudsætning er et af midlerne til at give sin egen personlighed og virkelighed i den andens foresilling en kvalitet og form, som ens egen sociabilitet kræver.” (s.57)

Klassisk sociologi:

Organisk (kompleks sammenholdsform) gensidig afhængighed) og mekanisk solidaritet tiltræknig på grund af lighed; enkle samfunds sammenholdsform) - Durkheim; arbejdsdeling etc.

Gemeinschaft (indre bånd mellem mennesker, der er forenet gennem sprog, sædvane, tro) – Gesellschaft (ydre bånd, der brignes i stand, når mennesker mødes som bevidste interesse- og byttepartnere) - Tönnies

individ – samfund

aktør – struktur

klassekamp

udbytning/undertrykkelse (ekstraøkonomisk vold)

top – down

offentlig-privat

- mere subtilt i dag: ikke enten-eller...snarere både/og...

Moderne sociologi – mange positioner byder sig til

de 4 sfærer (L-H.Schmidt) – stat – marked/produktion – civilsamfund (ikke udtømt af de klassiske tre positioner) – personskab

- individualitetsoverskridende individualitetsforsikring
- gemenhed og krav om originalitet
- at forholde sig til forhold, der forholder sig
- at ville være sin egen oprindelse, sin egen origo (fader); at stå selv
- en villen uden grund: at tilskrive subjekter; handlingsaktører; grunde
- viljen til orden og videnskabeliggørelserne: en fortolkning som en til-sætning
- ikke et subjekt for historien; ikke et subjekt for det sociale
- vi er begrundende & endnu ikke fastlagte dyr
- hverdags-selvfølgelighed og uendelige gentagelser

de tre rationalitetstyper (Habermas): kognitiv-instrumentel; moralsk praktisk og æstetisk ekspressiv og system/livsverden-distinktionen; ubalancer, kolonisering; kommunikativ og strategisk handlen

de mange kapitaler – et flerværk af materiel og social-kulturel arv (Bourdieu – symbolsk (lægger sig oven på de andre tre – ære/begavelse/fortjeneste...at tro på dette), økonomisk klassisk; ejerskab, løn), social (indflydelsesrige relationer) og kulturel (skole, uddannelse) kapital

der er ikke et sted at se samfundet fra (Luhmann; subsystemer består af kommunikation); samfundet består ikke af mennesker; der må skelnes mellem organiske/levende systemer, sociale systemer og psykiske systemer...Information, meddelelse, forståelse. Selvreferentielle systemer. Lukning. Kode-orden.

interpenetration (Richard Münch); ikke fra-hinanden-afknappede subsystemer: Er økonomien således bestemmende i sidste instans (Althusser revisited) & den instrumentelle rationalitet (Weber, Adorno) overdominant?

mikrosociologi/magtens mikrofysik (Goffmann, Foucault) – forskyd blikket fra den store til den lille historie (kan evt. kobles til en materiel kulturfænomenologi og en teknologianalyse; eks. Ida Winther)

Bruno Latour – aktanter; fletværker af ting/maskiner og menneske/kroppe og programmer/styresystemer; nedbryder s/o, menneske/natur-dikotomier (vi har ikke være moderne)

biopolitik/flugtlinjer/begivenhed (Deleuze, Badiou; Hardt/Negri etc.): modstandstænkning på singularitetsniveau

Den kognitive kapitalisme

Videns vareliggørelse

Viden – en strategisk produktivkraft

Kreativitet -> innovation -> marked (1, 2, 3)

Konceptuel arkitektur

Idéløftning

(Læs videre i Jens Erik Kristensen og SNL – artikel om k.k. i *Kritik* nr.190/dec. 2008 (in print))

Moderne spændinger og problemer

Overgribende globale problemer (finans, klima, miljø, energi, krig, flygtninger, terror etc.)

Overophedning af hin enkelte (selv-ledelse)

Oxymoronerne indtog

Ingen langsigtet planlægning/styring/retning

Statens tab til markedet og forbrugerne

Ingen verdensregering, intet verdenssamfund, ingen verdensborger....endnu

Arkitekt(ur)ens besindelser

Mere stofflig og social, mindre programmatisk

Langsom- og grundighed

Fagets raison d'être

Flair for alle tidens trends – megen omsættelighed & blindhed & mange pejlere & dreams

At være en del af samfundets åbne refleksion: den snakkesalige branche

Det drejer sig stadigvæk om at give den spatiale og æstetisk ramme for mødet mellem mennesker på de største og de mindste akser kvalitet